

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

GLAVA ISELJENJA (SEOBE) VJEROVIJESNIKA

pomilovao ga Allah i spasio, i njegovih drugova k Medini.

A rekli su Abdullah, sin Zejda, i Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da nije iseljenje (seoba pala meni u dio), zaista bih bio (jedan) čovjek od Pomagača." A rekao je Ebu Musa od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vidio sam u snu da ja isiljam (iseljavam, selim) iz Meke k (jednoj) zemlji (što) su u njoj palme. Pa je otišla moja pomisao (prva pomisao) k (tome, na to) da je ona (ta zemlja) Jemama ili Hedžer, pa kada li je ona (a ono bi) Medina, Jesrib."

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Aameš, rekao je: čuo sam Ebu Vaila (da) govori: Posjetili smo Habbaba, pa je rekao:

Isiljali smo (Selili smo) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, hoćemo lice Allaha, pa je pala naša nagrada na Allaha. Pa je (neko) od nas (takav) ko je prošao (koji je otišao sa ovoga svijeta tako da) nije uzeo od Njegove nagrade (od Božije nagrade na ovome svijetu; ili: od svoje nagrade od Allaha na ovome svijetu nijednu) stvar. Od njih je Mus'ab, sin Umejra. Ubio se (Ubijen) je (u) danu (na dan) Uhuda i ostavio je (jedan) ogrtač. Pa smo bili (kada smo ga zamotavali da ga pokopamo): kada smo (kada bi) pokrili s njim (s tim ogrtačem) njegovu glavu, pokazale su se (ukažu se, vidjele bi se) njegove dvije noge; a kada smo (a kada bismo) pokrili njegove dvije noge, pokazala se je (ukazala bi se) njegova glava. Pa je zapovjedio nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da pokrijemo njegovu glavu, a (da) učinimo (tj. da stavimo) na njegove dvije noge (jednu) stvar od izhira (pirike trave). A od nas je (neko takav) ko je (u životu na ovome svijetu dočekao da) je sazreo njemu njegov plod (borbe), pa on trga (bere) njega.

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Hammad, on je sin Zejda, od Jahja-a, od Muhameda, sina Ibrahima, od Alkameta, sina Vakkasa, rekao je: čuo sam Umera, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, - mislim ga (mislim da) - govori:

"Poslovi su sa namjerom. Pa ko je (takav da) je bila njegova seoba (iseljenje) k (tj. zbog) ovozemnosti (da) pogodi nju, ili (kakve) žene (da) oženi nju, pa njegova seoba je k (onome) što je (što se, zašto se) iselio k njemu (zbog njega). A ko je (takav da) je bila njegova seoba k Allahu i Njegovom poslaniku (zbog Allaha i Njegovoga poslanika), pa njegova seoba je k Allahu i Njegovom poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio."

PRIČAO MI JE Ishak, sin Jezida, Dimaškija, pričao nam je Jahja, sin Hamzeta, rekao je: pričao mi je Ebu Amr Evzajja od Abdeta, sina Ebu Lubabeta, od Mudžahida, sina Džebza (ili: sina Džebra), Mekije da Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, govoraše (govorio je):

Nema (više nikakve) seobe poslije osvojenja (Meke).

A pričao mi je Evzaija od Ata-a, sina Ebu Rebaha, rekao je: Posjetio sam Aišu sa Ubejdom, sinom Umejra, Lejsijom, pa smo pitali nju o seobi, pa je rekla:

Nema (nikakve) seobe danas. Bili su (prvi) vjernici (običaja da) bježi jedan (od) njih sa svojom vjerom k Allahu, uzvišen je, i k Njegovom poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio, (zbog) strahovanja da se iskuša na njoj (da se stavi na muke zbog nje). Pa što se tiče danas pa već je pokazao Allah Islam, i danas (svaki vjernik) obožava svoga Gospoda gdje je htio (gdje hoće), a ali (nego) borba i namjera (su ostale i dalje).

PRIČAO MI JE Zekerija, sin Jahja-a, pričao nam je Ibnu Numejr, rekao je Hišam: pa izvijestio je mene moj otac od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Sa'd rekao:

"Moj Bože! Zaista Ti znaš da ono nije (ni) jedan (čovjek, tj. nikakvi ljudi nisu) draži k meni da se borim (protiv) njih od (ljudi) naroda (što) su smatrali lažnim (tj. koji nisu vjerovali) Tvoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio, i izveli su njega. Moj Bože! Pa zaista ja mislim da si Ti postavio (metnuo, dao ovaj) rat između nas i između njih." A rekao je Eban, sin Jezida: Pričao nam je Hišam od svoga oca: izvijestila me je Aiša:

"..... od ljudi (što) su smatrali lažnim Tvoga vjerovijesnika i izveli su ga od Kurejševića."

PRIČAO NAM JE Metar, sin Fadla, pričao nam je Revh, sin Ubadeta, pričao nam je Hišam, pričao nam je Ikrimete od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Poslao se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za (tj. kada je imao) četrdeset godina, pa je ostao u Meki (kao Božiji poslanik) trinaest godina (i za to vrijeme) objavljuje se k njemu (dolazi mu objava). Zatim se njemu zapovjedilo za seobu, pa je iselio (pa se iselio bivši iseljenik) deset godina. I umro je, a on je sin (tj. a on ima) šezdeset i tri (godine).

PRIČAO NAM JE Metar, sin Fadla, pričao nam je Revh, sin Ubadeta, pričao nam je Zekerija, sin Ishaka, pričao nam je Amr, sin Dinara, od Ibnu Abbasa, rekao je:

Ostao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u Meki trinaest, a preminuo je, a on je sin (a on ima) šezdeset i tri (godine).

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Malik od Ebu Nadra, slobodnjaka Umera (Umerovoga), sina Ubejdulaha, od Ubejda, misli (na) sina Hunejna, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sjeo na govornicu, pa je rekao:

"Zaista (jedan) rob je (u takvoj prilici da) je dao izbiranje (izbor) njemu Allah između (toga) da dadne njemu od sjaja (tj. bogatstva) ovozemnosti šta (što) je htio i između (onoga) što je kod Njega, pa je sebi izabrao (taj rob ono) što je kod Njega (kod Allaha)."

Pa je zaplakao Ebu Bekr i rekao je: "Otkupili smo te sa našim očevima i našim majkama (tj. Žrtvovali bismo mi za tebe svoje očeve i majke)!" Pa smo se začudili njemu, i rekli su ljudi: "Pogledajte k ovome (tome) starcu! Izvještava poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o (nekakvom, o jednom) robu (što) je dao izbiranje (biranje, izbor) njemu Allah između (toga, između dvoje i to) da dadne njemu (nešto) od sjaja ovozemnosti i između (onoga) što je kod Njega, a on (starac Ebu Bekr) govori: "Otkupili smo te sa našim očevima i našim majkama?!" Pa je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, on (taj rob) kome

je dat (taj) izbor (kome se je dao izbor), a bio je Ebu Bekr on (taj što je) najznaniji (od) nas za njega (za ovo, u ovome). A rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista od najdobročinstvenijih ljudi na mene (tj. prema meni) u svome druženju i svome imanju je Ebu Bekr. I da sam bio sebi uzimač (I da sam birao kakvoga) prijatelja od svoje sljedbe, zaista bih uzео Ebu Bekra (ali nikakvo drugo prijateljstvo) osim prijateljstva Islama (ne mogu da prihvatim, jer ono najviše prijateljstvo imam prema Uzvišenom Bogu). Neće ostati (ili: Neka ne ostane) nikako u Bogomolji (nijedan, nikakav) prozorčić (prolaz, mala vrata) osim prozorčića (vrata) Ebu Bekra."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, rekao je: pričao nam je Lejs od Ukajla, rekao je Ibnu Šihab: pa izvijestio me je Urvete, sin Zubejra, bio zadovoljan Allah od njega, da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, žena (supruga) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla:

Nisam razumjela (razumijevala, tj. Ne pamtim ja) moja (svoja) dva oca (tj. roditelja, oca i majku drukčije) nikada osim, a njih dvoje (tj. osim tako da njih dvoje) vjeruju vjeru (ovu-Islam). A nije prošao na nas (tj. nama nijedan) dan (drukčije) osim (tako da) dođe nama u njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) dva kraja dana: jutrom i večerom. Pa pošto su se iskušali (stavili na iskušenje, na muke) muslimani, izašao je Ebu Bekr isiljavajući (iseljavajući, seleći on) prema zemlji Abesinije dok je (tj. te kada je) dopro Berkul-Gimadu, sreo je njega Ibnu Degine, a on je gospodin (tj. poglavica plemena) Kareta, pa je rekao:

"Gdje hoćeš (Gdje ćeš), o Ebu Bekre?" Pa je rekao Ebu Bekr: "Izveo (Istjerao je mene) moj narod, pa hoću da putujem u (po) Zemlji, i (da slobodno) obožavam svoga Gospoda." Pa je rekao Ibnu Degine (Ibnuddeginete): "Pa zaista (neko) kao ti, o Ebu Bekre, neće izaći (ne izlazi) i neće se izvesti (i ne istjerava se). Zaista ti stičeš izgubljeno (ili: daješ ono što ne postoji-što nema kod drugoga), i daruješ rodbini, i podnosiš trud, i častiš (ugošćavaš) gosta i potpomažeš na naredicama istine (tj. na iskrslim potrebama istine, pravde). Pa ja sam tebi zaštitnik, vrati se, i obožavaj svoga Gospoda u svome gradu."

Pa se vratio. I otprtljao (I krenuo) je sa njim Ibnu Degine, pa je ophodao večerom (navečer) u (među) časnicima (prvacima) Kurejševića, pa je rekao njima: "Zaista Ebu Bekr je (takav da) neće izaći (ne izlazi čovjek) sličan, a niti se izvodi (istjerava). Zar ćete izvesti (istjerati jednoga) čovjeka (koji) stiče izgubljeno, i dariva rodbinu, i podnosi trud (teret), i časti gosta i potpomaže na naredicama istine?" Pa nisu smatrali lažnim Kurejševići za zaštitu Ibnu Degine, i rekli su Ibnu Degini (Ibnu Deginetu):

"Zapovjedi Ebu Bekru, pa neka obožava svoga Gospoda u svojoj kući, pa neka klanja u njoj i neka čita (uči) šta je htio (šta hoće, što god hoće). A neće uznemirivati nas s time i neće (ili: i niti će) tražiti javnost s njime (tj. a neće tražiti da to čini javno), pa (jer) zaista mi se plašimo da zavede (on) naše žene i naše sinove." Pa je to rekao Ibnu Degine Ebu Bekru. Pa je ostao Ebu Bekr s tim (na tom da) obožava svoga Gospoda u svojoj kući, a neće tražiti javnost sa svojom molitvom (neće javno klanjati), i neće čitati u (drugom mjestu) osim (mimo) svoje kuće. Zatim se pokazalo Ebu Bekru (mišljenje, ideja), pa je sebi sagradio (jednu) bogomolju u dvorištu svoje kuće, i klanjavaše u njoj i čitaše Kur'an. Pa se bacaju (Pa se bacahu) na nju (tj. tiskahu se okolo nje, tiskali su se oko nje) žene idolopoklonika i njihovi sinovi, a oni se čude (dive) od njega (njemu) i pogledaju (gledaju) ka njemu. A bio je Ebu Bekr čovjek mnogoplakač (plačan, plačljiv), ne posjeduje svoja dva oka (tj. ne može vladati s njima, ne može ih suzdržati da ne plaču) kada je čitao (kada on čita) Kur'an. Pa je ustravilo (prenerazilo) to časnike (velikaše) Kurejševića od (tj. između) idolopoklonika, pa su poslali k

Ibnu Degini (poruku da dođe), pa je došao na njih (njima). Pa su rekli: "Zaista mi smo bili zaštitili Ebu Bekra s tvojom zaštitom na (uslov) da obožava svoga Gospoda u svojoj kući, pa je već prešao to (preko toga uslova), pa je sebi sagradio bogomolju u dvorištu svoje kuće, pa je javan bio sa molitvom i čitanjem (tj. javno je vršio molitvu i čitanje) u njoj. I zaista mi smo se već uplašili da će (on) zavesti naše žene i naše sinove, pa zabrani mu. Pa ako voli da se skrati (da se on ograniči) na (to) da obožava svoga Gospoda u svojoj kući, učinio je (tj. činiće to). A ako neće (drukčije) osim (tako) da bude javan s tim (da to javno čini), pa pitaj ga, da (on) vrati k tebi tvoju zaštitu (da se odrekne tvoje zaštite). Pa (Jer) zaista mi smo već mrzili da pokvarimo tebi zaštitu (da pokvarimo, raskinemo ugovor s tobom), a nismo priznavaoci Ebu Bekru traženja javnosti (javnoga činjenja obreda)."

Rekla je Aiša: Pa je došao Ibnu Degine k Ebu Bekru, pa je rekao: "Već si znao (znaš uslov) koji je (taj što) sam se obavezao tebi na njega, pa ili da se skratiš (ograničiš) na to, ili da vratiš k meni moju zaštitu, pa (jer) zaista ja ne volim da čuju Arapi da sam ja (taj što) se meni pokvarila zaštita u čovjeku (u vezi čovjeka što) sam se obavezao za njega (da ga štitim)." Pa je rekao Ebu Bekr: "Pa zaista ja vraćam k tebi tvoju zaštitu, i zadovoljavam se sa zaštitom Allaha, moćan je i veličajan je." A tada je (bio) u Meki Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, muslimanima:

"Zaista ja sam (u takvom stanju da) se je meni pokazala kuća (zemlja) vaše seobe (iseljenja), voćarna (tj. ima u njoj voćara, voća od palmi), između dva kamenjara. A njih dva su dva kamenita tla (sa crnim kamenjem)." Pa je iselio (odselio) ko je odselio (odsiljao, ko je selio - ili: pa se iselio ko se iselio) prema Medini. I vratila se (velika) skupina (od onih) ko je bio (ko se) iselio u zemlju Abesinije k Medini. I pripremao se Ebu Bekr prema Medini. Pa je rekao njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Na tvojoj polaganosti (Polagano, Polako), pa (jer) zaista ja se nadam da će se (i) meni dozvoliti." Pa je rekao Ebu Bekr: "A da li se nadaš to (da će se i tebi dozvoliti da i ti iseliš), sa mojim ocem si ti?!" Rekao je: "Da." Pa je zadržao Ebu Bekr svoju osobu (sam sebe, ostao je) na (tj. zbog) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zato (da) se druži (s) njim (tj. da mu pravi društvo u selidbi). I hranio je dvije samarice (deve što) su njih dvije bile kod njega lišćem trna (egipatskoga; ili: lišćem trske) - a on je (a to je sa stabla štapom) otrešeni list (otrešeno lišće) - habetun) - četiri mjeseca (hranio je tom hranom te deve).

Rekao je Ibnu Šihab: Rekao je Urvete: rekla je Aiša: Pa dok smo mi (jednoga) dana sjedili (doslovno: sjedači) u kući Ebu Bekra u prsima podnevne žege, rekao je (jedan) govornik Ebu Bekru:

"Ovo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zavijen pokrivalom (za lice, tj. pokrio se po licu i dolazi nam) u času (što on) ne dolazaše nama u njemu (u času u kojem nije dolazio nama)." Pa je rekao Ebu Bekr: "Otkup za njega je moj otac i moja majka! Tako mi Allaha nije doveo njega u ovome času (niko) osim posao (neki važan)." Rekao je: Pa je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je tražio dozvolu (da uniđe), pa je dozvolio njemu, pa je unišao. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Ebu Bekru:

"Izvedi (Istjeraj sve ove) kod tebe (što sjede, dakle: Neka izađu)." Pa je rekao Ebu Bekr: "Oni su samo tvoja porodica, sa mojim ocem si ti, o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Pa zaista ja sam (u takvoj prilici da) se je već dozvolilo meni u izlaženje (da idem iz Meke)." Pa je rekao Ebu Bekr: "Društvo (s tobom meni dozvoli), sa mojim ocem si ti, o poslaniče Allaha!" Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Da." Rekao je Ebu Bekr: "Pa uzmi, sa mojim ocem si ti, o poslaniče Allaha, jednu (od) ove dvije moje samarice

(deve)!" Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Za cijenu (koju si ti za nju platio)." Rekla je Aiša:

Pa smo opremali njih dvojicu najbržim opremanjem. I napravili smo za njih dvojicu putnicu (tj. putničku hranu stavljajući nju) u (jednu kožnu) posudu (torbu, vreću), pa je odsjekla Esmā, kći Ebu Bekra (jedan) komad od svoga pasa (pojasa), pa je svezala s njim na usta posude (tj. pa je zavezala njime otvor te torbe, vreće). Pa se s time (zbog toga) nazvala Opasana (ona koja ima pas, pojas). Rekla je: Pa su se priključili (Pa su stigli) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednu) pećinu (špilju) u planini (brdu) Sevr, pa su se sakrivala (skrivala) njih dvojica u njoj tri noći (dana), zanoćiva kod njih dvojice Abdullah, sin Ebu Bekra, a on je dječak mlad, vješt, oštrouman, pa ode noću od njih dvojice u zoru, pa osvane sa Kurejševićima u Meki kao prenoćivač (tj. kao da je prenoćio u Meki). Pa neće čuti (ni jednu) stvar (išta što) se pravi varka njima dvojici sa njom (pa da će drukčije biti) osim (tako da) je zapamtio nju (Abdullah tako) da donese njima dvojici vijest toga (vijest o tome) kada se pomiješa pomrčina. A pase (čuva) na (za) njih dvojicu Amir, sin Fuhejreta, slobodnjak Ebu Bekra (Ebu Bekrov), (jednu) ovcu od brava Ebu Bekra, pa dadne doći njoj (tj. dotjera nju) njima dvojici kada ode (tj. prođe jedan) čas od večeri, pa zanoće njih dvojica u mlijeku - a ono (a to) je mlijeko (te) ovce njih dvojice i uzvareno mlijeko njih dvojice (pomoću ugrijanoga kamenja) - dok vikne za nju (na nju - na ovcu) Amir, sin Fuhejreta u pomrčini (zore). Čini (Amir) tako u svakoj noći od te tri noći (Tako je dakle radio sve tri noći). I unajmili su poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekr (jednoga) čovjeka iz Dilovića, i on je od Abdubnuadijjevića, vodiča, "hirrita" - a "hirrit" je vještak u vođenju (kroz pustinju), već je zamoćio (on ruku za) savez u obitelji (porodici) 'Asa, sina Vaila, Sehmije, a on je na vjeri bezbožnika Kurejševića (Kurejševićkih). Pa su se njih dvojica pouzdala (u) njega, pa su njih dvojica dala k njemu svoje dvije samarice (deve), i njih dva su obećala njemu (kao mjesto sastanka) pećinu Sevr poslije tri noći (dana) sa dvjema samaricama njih dvojice (u) jutru tri (trećeg jutra, tj. trećega dana). I otišao je sa njima dvojicom Amir, sin Fuhejreta, i (taj) vodič. Pa je (on) uzeo sa njima put obale (Išao je sa njima obalom).

Rekao je Ibnu Šihab: A izvijestio me je Abdurahman, sin Malika, Mudlidžija, a on je sin brata (bratić) Surakata, sina Malika sina Džušuma, da je njegov otac izvijestio njega da je on čuo Surakata, sina Džušuma, (da) govori:

Došao je nama poslanik bezbožnika Kurejševića (da oni) čine u (tj. za) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekra krvarinu (tj. nagradu u visini krvarine, a to je stotinu deva), svakoga jednoga od njih dvojice (platiće toliko onome) ko je ubio njega ili je zarobio njega (tj. ko ubije ili zarobi jednoga od njih). Pa dok sam ja sjedač u (na jednom) sijelu od sijela moga naroda Mudlidžovića, došao je (jedan) čovjek od njih dok je stao nad nama (tj. kod nas), a mi smo sjedači (a mi sjedimo), pa je rekao:

"O Surakate! Zaista ja sam već vidio maloprije (maločas nekakve) osobe na obali, mislim ih (mislim da su to) Muhammed i njegovi drugovi." Rekao je Surakate: Pa sam poznao (prepoznao) da su oni - oni (tj. da su to oni). Pa sam rekao njemu: "Zaista oni nisu sa njima (oni, tj. Nisu to oni), ali (nego) si ti vidio omsicu i omsicu (te-i-te i te-i-te koji) su otišli sa našim očima (tj. sa našim znanjem, pod našom pažnjom da oni) traže zalutalu (izgublenu jednu životinju) svoju." Zatim sam ostao u (tom) sijelu (jedan) čas, zatim sam ustao, pa sam unišao (ušao), pa sam zapovjedio svojoj robinji (ili: djevojci) da izađe sa mojim konjem (kobilom), i ona (neka) je iza (jednoga) brežuljka, pa (da) zadrži njega meni. I uzeo sam svoje koplje, pa sam izašao s njim iz leđa kuće (pozadi kuće da me ko ne primjeti), pa sam šarao (glačao) sa njegovim željezom (na suprotnom kraju od vrha - šarao sam s njim) zemlju, a spustio sam njegov visoki dio (tj. vrh nisko) dok sam došao svome konju, pa sam pojašio njega (doslovno: nju-kobilu). Pa sam podigao (ubrzavao) njega (da) kasa sa mnom (da me

konj nosi kasom kasajući), čak sam se približio njima. Pa je posrnuo sa mnom moj konj, pa sam pao od (sa) njega. Pa sam ustao, pa sam oborio (tj. pružio) svoju ruku k svome tobolcu (u kojem su stajale strjelice), pa sam izvukao iz njega strjelice (za gatanje, radi gatanja), pa sam tražio dio sa njima (tj. gatao sam sudbinu sa njima - strjelicama): (da li) ću štetiti (nauditi) njima (Muhammedu i njegovim drugovima), ili ne? Pa je izašlo (ono) koje mrzim (ono što ne volim). Pa sam pojašio svoga konja, i pogriješio sam strjelicama (i krenuo sam opet u potjeru) kasa sa mnom (moj konj). Čak (Te) kada sam čuo čitanje (učenje) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on se ne obazire (ne obzire), a Ebu Bekr umnožava obaziranje (mnogo se obazire), potonule (zaronile) su dvije ruke (tj. prednje noge) moga konja u zemlju, čak su njih dvije doprle (svojim) dvama koljenima (dakle: potonule su prednje noge moga konja do koljena do tla), pa sam pao od (sa) njega. Zatim sam povikom potjerao njega, pa se podigao (podizao), pa nije skoro (mogao da) izvadi svoje dvije ruke (tj. prednje noge). Pa pošto se je izjednačio (zaustavio) stojeći, kada li za tragom (tj. iza) njegovih dviju ruku (prednjih nogu nekakav bez vatre) dim, podizač (tj. podiže se) u nebo kao dim (pravi od vatre)! Pa sam tražio dio (tj. sudbinu: ili dobri, ili slabi dio sudbine gatajući) sa strjelicama, pa je izašao (onaj dio sudbine) koji mrzim (dakle: koji nisam volio, koji nisam želio da bude). Pa sam dozivao njih za sigurnost (bezbjednost im garantujući), pa su stali (zastali). Pa sam pojašio svoga konja dok sam došao njima. I palo je u moju dušu kada sam sreo (ono) što sam sreo od zadržavanja od njih (od sprečavanja da ih ne mogu stići zato što mi konj upadne kad im se približim) da će se pokazati (da će pobijediti) stvar poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekao njemu:

"Zaista tvoj narod je (takav da) su učinili u te (za tebe ucjenu u vrijednosti za) krvarinu (vrijednost krvarine)." I izvijestio sam ih vijesti (o onome) šta hoće ljudi sa njima. I ponudio sam na njih (tj. njima svoje) opskrbe i robe, pa nisu njih dvojica okrnjili meni (ništa, tj. nisu mi uzeli ništa) i nisu pitali (tražili) njih dva (od) mene (ništa), osim (jedino to) da je rekao (Muhammed a.s.):

"Sakrij od nas (tj. Sakrij o nama vijesti)." Pa sam pitao (molio) njega da napiše meni knjigu sigurnosti (bezbjednosti). Pa je zapovjedio Amiru, sinu Fuhejreta, pa je napisao u (tj. na jedan komad, ne jednu) cedulju od kože. Zatim je prošao (tj. otišao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je Ibnu Šihab: Pa izvijestio me je Urvete, sin Zubejra da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sreo Zubejra u (među nekim) konjanicima od muslimana (što) su (koji su) bili trgovci vraćajući se (oni) iz Sirije. Pa je obukao Zubejr poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekru odjeće bjeline (bijeje haljine). I čuli su muslimani u Medini izlaženje (tj. za seobu) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, iz Meke, pa raniše (oni, ranili su, tj. pa bijahu ranili jutrom) svakoga jutro ka kamenitom tlu (kraju uz Medinu od kojega su mislili da će se pomoliti, naići, pojaviti Muhammed a.s.), pa iščekuju (iščekivahu oni, iščekivali su oni) njega (sve) do (časa kada) vrati njih (kućama) vrućina podnevne žege. Pa su se obrnuli (vratili oni jednoga) dana poslije što su oduljili svoje iščekivanje. Pa pošto su odsjeli ka svojim kućama, došao je (jedan) čovjek od Židova (tj. pojavio se je, popeo se je) na (jednu) tvrđavu od njihovih tvrđava zbog (neke) stvari (da) pogleda k njoj (da vidi nju), pa je ugledao (opazio) za poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i njegove drugove (bivši oni) ubijeljeni (tj. vidio ih je kako idu, a na njima su bijele haljine), odlazi (ili: odstranjuje se, prolazi, prestaje) s njima fatamorgana (tera-baba-kozličice, voda ili slika nečega što se pričini, prividi u pustinji pri velikoj vrućini, tj. nestaje fatamorgana zbog njihovoga pojavljivanja njoj; ili: pokazuje se oku njihovo kretanje u fatamorgani - tako su protumačili neki "odlazi s njima fatamorgana"). Pa (taj) Židov nije posjedovao (nije imao hladnokrvnost nego je postupio tako) da je rekao (povikao) sa najvišim svojim glasom:

"O skupino Arapa! Ovo je vaš djed (ili: vaš udjel, udio u sreći, tj. vaš srećnik, sretnik) kojega iščekujete!" Pa su se uzdigli muslimani k oružju, pa su susreli (izašli u susret) poslanika (poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u leđima (tj. na kraj) kamenitoga predjela. Pa je upravio (ili: Pa je skrenuo) s njima desno dok je odsjeo sa njima u Amrubnavfovića (u Avfovih Amrovića). A to je (bilo u) ponedjeljak od mjeseca rebiul-evvela. Pa je ustao Ebu Bekr ljudima (zbog tih ljudi da ih primi), a sjeo (sjedio) je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, šuteći (čuteći). Pa je počeo (onaj) ko je došao od Pomagača od (onih) ko nije vidio (prije) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) pozdravlja Ebu Bekra (sve dotle) dok je pogodilo Sunce poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa se okrenuo (tj. pa se pomjerio) Ebu Bekr dok je zasjenio (napravio hlad) nad njim sa svojim ogrtačem. Pa su poznali (prepoznali ti) ljudi poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kod toga (tada po tome). Pa je ostao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u Amrubnavfovićima deset i nekoliko noći. I utemeljila se je (ona) bogomolja koja "se je utemeljila na bogobjaznosti".

(Veli se da se pod ovim misli bogomolja-džamija u mjestu Kuba'-u.)

I klanjao je u njoj poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je uzjašio svoju samaricu (devu), pa je išao (tako da) idu sa njim (ti) ljudi dok je kleknula (njegova deva, tj. dok nije legla) kod bogomolje poslanika (Allaha), pomilovao ga Allah i spasio, u Medini. A ona (tj. A zemljište gdje je ona-Bogomolja, bilo je tada takvo da) klanjaju u njemu (na njemu) tada (neki) ljudi od muslimana, a bilo je (to zemljište) gumno za datule (harman za sušenje datula, a pripadalo je) Suhejlu i Sehlu, dvojici dječaka, dva siročeta (dvama siročadima koja su bila) u skrbništvu Es'ada, sina Zurareta. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je kleknula (legla) s njim njegova samarica (deva):

"Ovo je, ako htio Allah (ako Bog da), odsjedalište (moj stan)." Zatim je pozvao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ta) dva dječaka, pa se raspitivao za cijenu (od njih dvojice za (to) gumno zato (da sebi) uzme njega bogomoljom (tj. da ga uzme da na njemu izgradi, napravi bogomolju-džamiju). Pa su njih dva rekla: "Nego (tj. Ne prodajemo, nego) poklanjamo njega tebi, o poslaniče Allaha!" Pa nije htio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da primi njega od njih dvojice poklonom (kao poklon) dok je (najzad sebi) kupio njega od njih dvojice, zatim je sagradio njega bogomoljom (tj. zatim je sagradio na njemu bogomolju). I počeo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) prenosi sa njima ćerpič u njezinu (za njezinu) zgradu, i (da) govori:

"Ovo je nošenje (posebno vrijedno), ne (tj. a ne) nošenje Hajbera. Ovo je dobročinstvenije, naš Gospode, i čišće."

(To jest: "Ovaj nošeni teret ima posebnu vrijednost, a ne teret datula i rozina koji se donosi i nosi iz Hajbera.")

I govori (I govorio još i ovo):

"Moj Bože! Zaista nagrada je nagrada budućega svijeta. Pa pomiluj Pomagače i Iseljenike." Pa se je predstavio sa pjesmom (ili: Pa je uzeo za primjer pjesmu jednoga) čovjeka od muslimana, nije se imenovao meni (on). Rekao je Ibnu Šihab: A nije doprlo nama u hadisima da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, predstavio se sa potpunim (cijelim jednim) stihom (neke) pjesme osim ovoga stiha.

(To jest: da je uzeo za primjer neki cio stih neke pjesme osim u ovome hadisu ovaj stih.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Ebu Usamete, pričao nam je Hišam od svoga oca, i Fatima od Esme, bio zadovoljan Allah od njih dvije, (da) je napravila (ona jednu) putničku opskrbu (tj. posudu, torbu, vreću za putničku opskrbu, hranu) za Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekra kada je htio (u) Medinu. Pa sam rekla svome ocu:

"Ne nalazim (nijednu drugu) stvar (Nemam ništa da) svežem njega (tj. nju - putničku hranu, opskrbu; ili: vreću za opskrbu) osim moj pas (tj. svoj pojas)." Rekao je: "Pa rascijepi (raspolovi) ga." Pa sam (tako i) učinila. Pa sam se nazvala (prozvana sam, tj. Pa sam nazvana) Dvopasnicom (Dvopojasnicom, tj. posjednicom dvaju pojaseva). A rekao je Ibnu Abbas: Esma Opasana (tj. posjednica pojasa).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, rekao je: čuo sam Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto se okrenuo (tj. Kad je krenuo) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k Medini, slijedio je njega Surakate, sin Malika sina Džušuma, (u namjeri da ga ubije ili zarobi) pa je molio na njega (protiv njega) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je zaronio (potonuo u pijesak) s njim njegov konj. Rekao je:

"Moli Allaha za mene, a neću štetiti tebi." Pa je molio za njega. Rekao je: Pa je ožednio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je prošao pokraj (jednoga) pastira. Rekao je Ebu Bekr: Pa sam uzeo (jednu) čašu, pa sam namuzao u nju malu količinu mlijeka, pa sam došao njemu, pa je pio dok sam se zadovoljio.

PRIČAO MI JE Zekerija, sin Jahja-a, od Ebu Usameta, od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Esme, bio zadovoljan Allah od nje, da je ona nosila (tj. bila trudna) sa Abdullahom, sinom Zubejra. Rekla je:

Pa sam izašla, a ja sam upotpunjačica (nošenja, tj. pred porođaj). Pa sam došla (u) Medinu, pa sam odsjela u Kuba-u. Pa sam rodila njega u Kuba-u. Zatim sam došla s njim (tj. donijela sam ga) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je stavio njega u svoje krilo, zatim je pozvao za (jednu) datulu, pa je sažvakao nju, zatim je pljucnuo u njegova usta (tj. stavio je u njegova usta malo te sažvakane datule). Pa je bila prva stvar (koja) je unišla (u) njegovu utrobu pljuvačka poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim je protrljao nepce (usta, čeljust) njemu sa (jednom) datulom, zatim je molio za njega i blagosiljao je njega. I bio je prvo rođeno (dijete koje) se je rodilo u Islamu (od Iseljenika u Medini).

Slijedio je njega (Zekerija-a) Halid, sin Mahleda, od Alije, sina Mushira, od Hišama, od njegovoga oca, od Esme, bio zadovoljan Allah od nje, da je (da se) ona iselila k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a ona je trudna (gravidna).

PRIČAO NAM JE Kutejbete od Ebu Usameta, od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Prvo rođeno (dijete koje) se je rodilo u Islamu je Abdullah, sin Zubejra. Donijeli su ga Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je uzeo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) datulu, pa je žvakao (malo) nju, zatim je uveo (stavio) nju u njegova usta. Pa prvo što je unišilo u njegov stomak (trbuh) je pljuvačka Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO MI JE Muhamed, pričao nam je Abdussamed, pričao nam je moj otac, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Suhejla, pričao nam je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Okrenuo se (Krenuo) je vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, k Medini, a on je postavljač sajahača (tj. postavio je za svoga sujahača ozadi, ozada, pozada, iza sebe) Ebu Bekra, a Ebu Bekr je starac (koji) se poznaje (koji je bio poznat u narodu), a vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je (bio) mlad (mladić koji) se ne poznaje (koji nije poznat). Rekao je: Pa susretne (određeni, neki) čovjek Ebu Bekra, pa govori (rekne, pa ga pita):

"O Ebu Bekre! Ko je ovaj čovjek koji je pred tobom?" Pa rekne (Pa mu odgovori Ebu Bekr): "Ovaj čovjek je (taj što) upućuje mene (na određeni) put. (To jest: "..... koji mi pokazuje put.")

Pa računa (određeni) računalac da on misli samo (na) put (preko pustinje), a (u stvari, Ebu Bekr) misli samo (na) put dobra. Pa se obazreo Ebu Bekr (jednom prilikom), pa kada li on (suoči se) sa (jednim) konjanikom (koji) se već priključio njima (već ih je bio stigao). Pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Ovo je (nekakav) konjanik već se priključio s nama (nama)." Pa se obazreo vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Moj Bože! Nadhrvi ga (tj. Obori, baci ga na zemlju)!" Pa je nadhrvao njega (tj. zbacio ga je njegov) konj, zatim je ustao (da) rže (rzajući, tj. ustao je konj rzajući, hržući). Pa je rekao (Surakate):

"O vjerovijesniče Allaha! Zapovjedi mi za što si htio (Naredi mi šta hoćeš da činim)!" Pa je rekao: "Pa stani (u) tvome (svome) mjestu (u kojem si sada, gdje sada stojiš), ne ostavi nipošto (ni) jednoga (čovjeka da) se priključi sa nama." Rekao je: Pa je bio početkom (u početku) dana borac na (tj. protiv) vjerovijesnika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a bio je krajem (na kraju toga istoga) dana oružnica njemu (njegova, tj. njegova karaula, stražarnica). Pa je odsjeo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) strani (na kraju) kamenitoga predjela (u blizini Medine), zatim je poslao k Pomagačima (poruku, obavijest da je stigao), pa su (oni) došli k vjerovijesniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekru, pa su pozdravili (oni) na njih (tj. njih) dvojicu, i rekli su:

"Jašite vas dvojica bivajući sigurni (bezbjedni) vas dvojica, bivajući se pokorno vama dvojici." Pa je pojašio vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekr, a (oni) su okružili ispod (tj. ispred) njih dvojice sa oružjem. Pa se reklo u Medini:

"Došao je vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa su se nadvisili (tj. Pa su počeli da) pogledaju (gledaju) i govore: "Došao je (tj. Dolazi) vjerovijesnik Allaha!" Pa je okrenuo se (tj. Pa je počeo da) ide dok je odsjeo strani kuće (na onoj strani gdje je kuća) Ebu Ejjuba. Pa zaista on (Muhammed a.s.) zaista priča svojoj porodici (ili: svojim stanovnicima, pristicalicama), kadli je čuo (kadli ču, saznade) za njega Abdullah, sin Selama. A on (Abdullah) je (u tom času bio) u palmama svoje porodice, bere plodove njima, pa je požurio da ostavi (plod) koji bere njima u njima (u palmama). Pa je došao, a ona (tj. a on-plod) je sa njim, pa je slušao od vjerovijesnika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zatim se vratio ka svojoj porodici. Pa je rekao vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Koja (od) kuća naše porodice (tj. naših rođaka) je najbliža?"

(Pleme Nedžarovići u Medini su bili rođaci Muhammeda a.s., jer je iz njih, od njih bila majka njegovoga djeda Abdulmuttaliba.)

Pa je rekao Ebu Ejjub: "Ja sam (taj), o vjerovijesniče Allaha! Ovo je moja kuća, i ovo su moja vrata." Rekao je: "Pa odi (idi i spremi je), pa ona je nama (kao) podnevni odmor (podnevno odmaralište)." Rekao je: "Ustanite (tj. Pođite) vas dvojica, na blagoslovu Allaha, uzvišen je!" Pa pošto je došao vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, došao je Abdullah, sin Selama, pa je rekao:

"Svjedočim (tj. Očitujem, Izjavljujem) da si ti poslanik Allaha, i da si ti donio istinu! A već su znali (već znaju) Židovi da sam ja njihov gospodar (tj. poglavica), i sin njihovoga gospodara, i najznaniji (od) njih i sin najznanijega (od) njih, pa pozovi ih, pa pitaj ih o meni prije (nego) da znaju (prije nego saznaju) da sam ja već primio Islam, pa (tj. jer) zaista oni ako znaju (saznaju) da sam ja već primio Islam, reći će (oni) o meni (ono) što nije u mene." Pa je poslao vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su došli, pa su unišili njemu. Pa je rekao njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"O skupino Židova! Teško vama! Bojte se Allaha! Pa tako mi Allaha koji je (Taj što) nema božanstva osim On (osim Njega) zaista vi zaista znate da sam ja poslanik Allaha istinom (po istini, uistinu), i da sam ja donio vama istinu, pa primite Islam." Rekli su: "Ne znamo ga (tj. Ne znamo to)." Rekli su (to tako) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (koji) je rekao nju (navedenu rečenicu njima) tri puta. Rekao je: "Pa koji čovjek je u (među) vama Abdullah, sin Selama?" Rekli su: "To je naš gospodar, i sin našega gospodara, i najznaniji (od) nas i sin najznanijega (od) nas." Rekao je: "Pa zar ste vidjeli (mislili, tj. Zar mislite ono onako što ste sada rekli) ako je (on) primio Islam?" Rekli su: "Osim za Allaha (Osim Allahu, tj. Sačuvaj Bože)! Nije bio (on takav) zato (da) primi (da bi primio) Islam." Rekao je: "Pa zar ste vidjeli (mislili) ako je primio Islam (tj. Pa šta mislite ako je primio Islam)?" Rekli su: "Osim za Allaha (Sačuvaj Bože): Nije bio zato (da) primi Islam." Rekao je: "Pa zar ste vidjeli ako je primio Islam (Šta ako je primio Islam)?" Rekli su: "Osim za Allaha (Sačuvaj Bože; Bože sačuvaj)! Nije bio zato (da) primi Islam." Rekao je:

"O sine Selama, izidi (izađi) njima." Pa je izašao, pa je rekao: "O skupino Židova! Bojte se Allaha. Pa tako mi Allaha koji je (Taj što) nema božanstva osim On (osim Njega) zaista vi zaista znate da je on poslanik Allaha, i da je on donio istinu." Pa su rekli njemu:

"Slagao si (tj. Lažeš)." Pa je izveo (istjerao) njih poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam od Ibnu Džurejdža, rekao je: izvijestio me je Ubejdulah, sin Umera, od Nafi-a, - (misli na to da je on čuo, pričao) - od Ibnu Umera, od Umera, sina Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je uzakonio (propisao, odredio Umer) za najprve (prve) Iseljenike (da dobiju iz državne blagajne) četiri hiljade u četiri (tj. četiri puta po četiri hiljade; a neki kažu da ovaj izraz znači: četiri hiljade u četiri godine, ili u četiri godišnja doba). A uzakonio (odredio) je Ibnu Umeru (tj. svome sinu u ovom slučaju) tri hiljade i pet stotina. Pa se reklo njemu:

"On je od Iseljenika (najprvih, prvih), pa zašto (zbog čega) si okrnjio (smanjio) njemu od četiri hiljade (mimo druge)?" Rekao je: "Samo (zato što) su (se) iselila sa njim njegova dva

oca (tj. njegova dva roditelja)." Govori: "Nije on kao (onaj) ko se iselio sa svojom osobom (tj. sam sa sobom, sam)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan od Aameša, od Ebu Vaila, od Habbaba, rekao je:

Iselili smo (se) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

- H - PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Jahja od Aameša, rekao je: čuo sam Šekika, sina Selemeta, rekao je: pričao nam je Habbab, rekao je:

Iselili smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, tražimo (tj. tražeći mi sebi) lice Allaha (tj. Allahovo zadovoljstvo), i bila je nužna naša nagrada na Allaha. Pa od nas je (neko) ko je prošao (umro, ili poginuo), (i) nije jeo (na ovome svijetu) od svoje nagrade (nijednu) stvar. Od njih je (jedan takav i) Mus'ab, sin Umejra. Ubio se (tj. Ubijen) je (na) dan Uhuda, pa nismo našli (nijednu) stvar (ništa da) zamotamo (spremimo, opremimo) njega u nju osim (jedan) ogrtač. Bili smo kada smo (kada bi) pokrili s njim njegovu glavu, izašle bi njegove dvije noge. Pa kada pokrijemo njegove dvije noge, izašla je (izašla bi, pokazala bi se) njegova glava. Pa je zapovjedio nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da pokrijemo njegovu glavu s njim (ogrtačem), a (da) učinimo (stavimo) na njegove dvije noge (nešto, neku količinu) od pirike (mirisne pirike - neka vrsta trave). A od nas je (neko) ko (je takav da) je sazreo (dospio na ovome svijetu) njemu njegov plod, pa on bere (trga) njega.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bišra, pričao nam je Revh, pričao nam je Avf od Muavijeta, sina Kurreta, rekao je: pričao mi je Ebu Burdete, sin Ebu Musa-a, Eš'arija, rekao je: rekao je meni Abdullah, sin Umera:

"Da li znaš šta je rekao moj otac za tvoga oca (tvome ocu)?" Rekao je: Rekao sam: "Ne." Rekao je: "Pa zaista moj otac rekao je za tvoga oca (tj. tvome ocu): "O Ebu Musa! Da li veseli tebe naše primanje Islama sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i naša seoba sa njim, i naša borba sa njim, i naš rad, sav on sa njim (da) se je ohladio nama (tj. učvrstio, da je ostao spašen, da je ostao zdrav), a da svaki rad (što) smo uradili njega poslije njega (poslije Muhammeda a.s. - da s njim prođemo tako da) smo se spasili od njega dovoljnošću (dostatnošću) glavu za glavu (tj. da se spasimo od toga našega rada kazne - da ne budemo kažnjeni za njega makar ne bili nagrađeni, dosta bi nam bila glava za glavu - glavica za glavnicu - da li te veseli da tako bude)?" Pa je rekao moj otac (u stvari treba da stoji: tvoj otac):

"Ne, tako mi Allaha! Već smo se borili poslije poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i klanjali smo, i postili smo, i uradili smo mnogo dobra i primilo je Islam na našim rukama (na naše ruke, tj. posredstvom nas) mnogo ljudstvo (mnogo ljudi). I zaista mi zaista se nadamo to (da će nam donijeti veliku Božiju nagradu)." Pa je rekao moj otac:

"Ali ja, tako mi (Onoga) koji je (Taj što je) duša Umera u Njegovoj ruci zaista bih volio da se je to ohladilo nama (tj. učvrstilo, zaledilo, ostalo zdravo nama), i da svaka stvar (što) smo uradili nju poslije (da) smo se spasili od nje dovoljnošću, glavu za glavu." Pa sam rekao: "Zaista tvoj otac (Umer) je, tako mi Allaha, bolji od moga oca (Ebu Musa-a, - a to se tumači tako da je stav straha vrijedniji od stava nade).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Sabbaha; ili: Doprlo je meni od njega (od Muhammeda, sina Sabbaha), pričao nam je Ismail od Asima, od Ebu Usmana Nehdije, rekao je: čuo sam

Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, kada se je reklo njemu (da) je iselio (se on) prije svoga oca (čuo sam ga da) se ljuti, (i da) je rekao:

I došao sam ja i Umer na poslanika Allaha (tj. poslaniku Allaha), pomilovao ga Allah i spasio, pa smo našli njega spavajući (on podnevni san, spava podnevni san), pa smo se vratili k (svome) stanu (odsjedalištu). Pa je poslao mene Umer i rekao je:

"Odi (Idi), pa pogledaj da li se je probudio?" Pa sam došao njemu, pa sam unišao na njega (tj. njemu), pa sam se prisegnuo njemu. Zatim sam otišao k Umeru, pa sam izvijestio njega da se je on već probudio. Pa smo otišli k njemu žurimo žurenjem (tj. otišli smo mu mi vrlo žureći, vrlo se žureći) dok je unišao njemu (Umer), pa se je (on) prisegnuo njemu, zatim sam se prisegnuo njemu (ja po drugi puta - a iz toga slučaja neki su zaključili da sam ja iselio se prije Umera, a to nije tačno).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Usmana, pričao nam je Šurejh, sin Meslemeta, pričao nam je Ibrahim, sin Jusufa, od svoga oca, od Ebu Ishaka, rekao je: čuo sam Bera-a (da) priča, rekao je:

Kupio je (sebi) Ebu Bekr od 'Aziba (jedan deveći) samar, pa sam nosio (odnio) njega sa njim. Rekao je: Pa je pitao njega Azib o idenju (tj. o seobi) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je:

"Uzelo se je na nas sa zasijedanjem (sa pažnjom, prismotrom), pa smo izašli noću, pa smo požurivali (hod tu) našu noć i naš dan dok je (ili: dok nije) ustao stajajući podnevne vrućine (dok je nestalo sjene). Zatim se je podigla (ukazala) nama (jedna) stijena. Pa smo došli njoj, a ona ima (neku) stvar od hlada (ima nešto hlada)." Rekao je: "Pa sam prostro za poslanika (tj. poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) bundu (dugi ogrtač postavljen mješinom koji) je sa mnom (tj. bundu koju sam imao). Zatim je legao nauznačice na nju Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam otišao (da) otresem (tj. pometem prostor) što je okolo (oko) njega (bio), pa kada li ja (suočim se, suočih se, sretoh se) sa pastirrom (jednim što) je već okrenuo (tj. krenuo) u bravićima (tj. sa ovčicama prema nama) hoće od (te) stijene kao (ono) koje (što) smo htjeli (mi takođe, tj. hoće hlada). Pa sam pitao njega:

"Za koga (tj. Čiji) si ti, o dječaće?" Pa je rekao: "Ja sam za omsicu (Ja sam omsice, omsičin, tj. Ja sam tog-i-tog)." Pa sam rekao njemu: "Da li je u tvojih brava od mlijeka (išta, imalo, tj. Ima li u tvojih ovaca imalo, išta mlijeka)?" Rekao je: "Da." Rekao sam njemu: "Da li si ti muzač (dakle: Hoćeš li nam pomusti koju ovcu)?" Rekao je: "Da." Pa je uzeo (jednu) ovcu od svojih brava. Pa sam rekao njemu: "Otresi vime." Rekao je: Pa je namuzao malo (malu količinu) od mlijeka. A sa mnom je (jedna kožna) posuda od vode (za vodu), na njoj je (jedna) krpa, već sam pogledao nju (promišljao o njoj; ili: već sam svezao nju) za poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam ljevao (nalio) na mlijeko (to sve) dok se je ohladio njegov najniži (najdonji dio), zatim sam donio njega Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekao:

"Pij, o poslaniče Allaha!" Pa je pio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dok sam se zadovoljio. Zatim smo otprtljali (krenuli), a tražioci (potjera, naši gonioci) su u (na) našem tragu. Rekao je Bera': Pa sam unišao sa Ebu Bekrom na njegovu porodicu (k njegovoj porodici), pa kada li Aiša, njegova kći ležačica (leži ona) nauznačice, već je pogodila nju vrućica (groznica). Pa sam vidio njezinoga oca pa (tj. da) je poljubio njezin obraz i rekao je:

"Kako si ti, o kćerčice?"

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Abdurrahmana, pričao nam je Muhamed, sin Himjera, pričao nam je Ibrahim, sin Ebu 'Ableta, da je 'Ukbete, sin Vessadža, pričao njemu od Enesa, sluge Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je (sluga Vjerovijesnikov):

Došao je (u Medinu) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a nije u (među) njegovim drugovima prosijed (prosijede kose niko) osim Ebu Bekr, pa je oklopio (tj. obojio, ofarbao) nju sa knom i ketemom (biljkom čija se je boja upotrebljavala za bojenje kose na glavi - po nekima: ta biljka daje žutu boju za kosu).

A rekao je Duhajm: Pričao nam je Velid, pričao nam je Evzaija, pričao mi je Ebu Ubejd od Ukbeta, sina Vessadža, pričao mi je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, pa je bio najstariji (od) njegovih drugova Ebu Bekr, pa je oklopio nju (kosu obojio) sa knom i ketemom, čak je bila jako crvena njezina boja (ili: čak je bila crna, mrko-crvena njezina boja).

PRIČAO NAM JE Asbag, pričao nam je Ibnu Vehb od Junusa, od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše da je Ebu Bekr, bio zadovoljan Allah od njega, oženio (jednu) ženu (oženio se sa jednom ženom) iz Kelbovića, rekne se (tj. ime je) njoj (ime joj je) Ummu Bekr. Pa pošto je iselio (poselio, oselio) Ebu Bekr, pustio je nju (razveo se je s njom). Pa je nju oženio njezin stričević, onaj pjesnik koji je rekao (tj. spjevao) onu (ovu) pjesmu (što) je oplakao (u njoj) nevjernike Kurejševića:

"I šta je to u bunaru, bunaru Bedra
Od abonosa (što) se krasi sa grbom?
I šta je to u bunaru, bunaru Bedra
Od pjevačica i pijača (pjanica) časnih?
Pozdravlja sa spasom Ummu Bekr (žena)
A da li je meni poslije moga naroda od spasa (mira)?
Priča nam Poslanik za (to) da ćemo živjeti
A kako je život jejina i (ptica) osvetnica?"

(Pod izrazom "I šta je to u bunaru, bunaru Bedra od abonosa što se krasi sa grbom?", misli se na ovo: I koliko se baci u bunar Bedra ljudi koji su imali posuđe od abonosa koje je ukrašeno sa mesom od kamiline, devine grbe? Riječi "Saden" pl. "Asdaun" znači jejina, i to muškarac jejine. Riječ "Hametun" pl. "Hamun", znači pticu za koju su preislamski Arapi vjerovali da izađe iz glave ubijenoga čovjeka i da ona traži da se ubijeni osveti vičući: "Napojite me! Napojite me!" To jest: "Napojite me krvi ubojice." Pa kada se ubijeni osveti, ona odleti. U nedostatku drugoga izraza, prevodilac je tu pticu nazvao izrazom osvetnica. Po nekima obje riječi u tekstu Asdaun i Hamun znače isto: ptica osvetnica, ali je druga riječ samo tumač značenjaprve, prethodne u tekstu i nazivaju je "atfun tefsirijjun". Ima još nekih tumačenja u vezi ove dvije riječi, ali ta tumačenja se neće navoditi. Pjesnik ovih stihova je bio idolopoklonik i on u zadnja dva stiha želi da istakne da on ne vjeruje u proživljenje poslije smrti o kojem priča Poslanik - Muhammed a.s..)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Hemmam od Sabita, od Enesa, od Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u pećini, pa sam podigao svoju glavu, pa kada li ja (suočim se, suočih se) sa nogama naroda (koji je tražio, progonio nas dvojicu). Pa sam rekao:

"O vjerovijesniče Allaha! Da (se dogodilo, da se dogodi) da je neki (od) njih pognuo (spustio niže) svoj vid (tj. pogled), vidio (opazio) bi nas." Rekao je:

"Šuti, o Ebu Bekre! Dvojica su (ovo, tj. Mi smo dvojica takva što) je Allah treći njima dvojici (pridružio se sa Svojom pomoći)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Velid, sin Muslima, pričao nam je Evzaija - a rekao je Muhamed, sin Jusufa: pričao nam je Evzaija, pričao nam je Zuhrija, rekao je: pričao mi je Ata', sin Jezida, Lejsija, rekao je: pričao mi je Ebu Seid, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je (nekakav) Beduin k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je pitao njega o seobi (u ime vjere, zbog Allaha), pa je rekao (na to Muhammed a.s. njemu):

"Teško tebi! Zaista seoba (ta je takva da) je njezino stanje (tj. njezina stvar, njezino pravilno izvršenje) žestoko (teško). Pa da li ti imaš (štogod) od deva?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa daješ (li) njihovu milostinju (milostinju od njih, za njih)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa da li poklanjaš od njih (na privremeno korišćenje mlijekom neku od njih, tj. daješ li na mužu, besplatno musti nekome neku devu)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa muzeš (li) njih (na) dan njihovoga dolaženja (vodi, napajalištu dajući jedan dio namuženoga mlijeka siromašnima)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa (ti) radi iza mora, pa zaista Allah neće okrnjiti tebi (To jest: Ako radiš to sve što si mi izjavio, što si mi odgovorio na moja pitanja, ne moraš seliti u Medinu, nego to tako radi makar živio od Medine daleko nekoliko mora, a ne jedno more, da moraš prelaziti, pa zaista ti Allah neće umanjiti Svoju nagradu) od tvoga rada (nijednu) stvar (ništa, nimalo)."

GLAVA

dolaženja (dolaska, stizanja) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovih drugova Medini (u Medinu).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete, rekao je: obavijestio nas je Ebu Ishak, čuo je Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Prvi ko je došao (stigao) nama je Mus'ab, sin 'Umejra, i Ibnu Umme Mektum. Zatim je došao na nas (tj. nama) 'Ammar, sin Jasira, i Bilal, bio zadovoljan Allah od njih (s njima).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, rekao je: čuo sam Bera-a, sina Aziba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Prvi ko (koji) je došao nama je Mus'ab, sin Umejra, i Ibnu Umme Mektum, i bila su njih dva (običaja da) daju čitati ljudima (tj. njih dva poučavahu, poučavali su ljude učenju, čitanju Kur'ana). Pa je došao Bilal, i Sa'd i Ammar, sin Jasira. Zatim je došao Umer, sin Hattaba, u (tj. sa) dvadeset drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim je došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa nisam vidio stanovnike Medine (da) su se veselili (i) sa (jednom, tj. i zbog kakve) stvari njihovim veseljem sa poslanikom (zbog

dolaska poslanika) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, čak su učinile (tj. počele) robinje (da govore: "Došao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa nije došao dok sam čitao (pročitao poglavlje iz Kur'ana koje počinje ovako):

"Slavi (Hvali) ime tvoga (svoga) Gospodara najvišega."

(Poglavlje koje se ubraja, nalazi - u poglavljima od (mnogo) rastavljenoga (dijela Kur'ana, tj. od zadnjega dijela Kur'ana koji je mnogo izrastavljan, a to će reći podijeljen na mnoga kraća poglavlja, dok su u prva dva dijela duža poglavlja.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), da je ona rekla:

Pošto je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, žestoko su se ugrijali (tj. dobili su vrućicu, groznicu) Ebu Bekr i Bilal. Rekla je: Pa sam unišla njima dvojici, pa sam rekla:

"O moj oče! Kako nalaziš sebe (tj. Kako se osjećaš - Kako si)?" I: "O Bilale! Kako nalaziš sebe (Kako si)?" Rekla je: Pa je bio Ebu Bekr kada je uzela (tj. kada bi uzela) njega (ta) vrućica (groznica, temperatura - bio je običaja da) govori (govorio bi):

"Svaki čovjek je pogođen jutrom u svojoj porodici
I smrt je bliža od kajiša njegove obuće."

(Ili: "Svaki čovjek je pozdravljen jutrom u svojoj porodici - A smrt je bliža od kajiša njegove obuće." To jest: Svakome čovjeku nazove "Dobro jutro!" njegova porodica, a on u takvom jednom danu bude iznenađen sa smrću i ne dočeka živ kraj dana, umre u tom danu ranu.)

A bio je Bilal (običaja) kada se je iščupala (prestala) od njega (ta) vrućica (da) podigne svoj (parajući, potresni) glas i govori:

"Zar ne! Da mi je znati da li ću zanoćiti (jedne) noći
U dolini, a okolo mene pirika i (trava) dželil?!
I da li ću svakako doći (jednoga) dana vodama (mjesta) Medženneta?
I da li će se svakako pokazati meni Šamet i Tafil?"

(Medžennet je mjesto nekoliko milja udaljeno od doline Meke, a Šame i Tafil su ili dva brda u blizini Meke, ili dvije vode, vrela blizu Meke.)

Rekla je Aiša: Pa sam došla poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam izvijestila njega. Pa je rekao:

"Moj Bože! Daj zavoljeti k nama Medinu kao (kao što je) naša ljubav (za) Meku, ili (još) žešće (jače), i učini zdravom nju. I blagoslovi nam u njezinom sa-u i njezinom muddu (tj. i blagoslovi Ti nama sve ono što se mjeri mjerama "sa" i "mudd", a to je žito i voće), i prenesi njezinu vrućicu (groznicu), pa učini nju (groznicu) u Džuhfu."

(U komentaru Kastalanije veli se da je i ovo jedna od mu'džiza Muhammeda a.s., jer od tada ko se god napije vode u tom mjestu, dobije groznicu.)

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Hišam, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, pričao mi je Urvete, sin Zubejra, da je Ubejdulah, sin Adijja, izvijestio

njega: Unišao (Ušao) sam Usmanu. - H - A rekao je Bišr, sin Šuajba: pričao mi je moj otac od Zuhrije, pričao mi je Urvete, sin Zubejra, da je Ubejdullah, sin Adijja sina Hijara, izvijestio njega, rekao je:

Unišao sam Usmanu, pa je (Usman) očitovao se (tj. izgovorio je kelimei šehadet, očitovanje, simbol vjere u Islamu, izjavu pripadnosti Islamu), zatim je rekao:

"Što se tiče poslije, pa zaista Allah je poslao Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, sa istinom, i bio sam od (onih ljudi) ko (koji) se odazvao Allahu i Njegovom poslaniku i vjerovao je u (ono) što se je poslalo s njim Muhammed, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim sam selio dvije seobe, i postigao sam (da budem, i postao sam) zet poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i prisegnuo sam se njemu, pa tako mi Allaha nisam pogriješio (prema) njemu, a niti sam prevario njega dok je (dok nije) usmrtio njega Allah, uzvišen je."

(To jest: "... i bio sam mu vjeran i poslušan do njegove smrti.")

Slijedio je njega (Šuajba) Ishak Kelbija, pričao mi je Zuhrija slično njemu (slično navedenom hadisu).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, pričao mi je Ibnu Vehb, pričao nam je Malik. - H - A izvijestio me je Junus od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha, da je Ibnu Abbas izvijestio njega da se je Abdurrahman, sin Avfa, vratio k svojoj porodici, a on je u (na) Mini u zadnjem hodočašću (što) je hodočastio njega Umer, pa je našao mene, pa je rekao Abdurrahman (pričajući Ibnu Abbasu za jedan slučaj koji se desio, a koji je bio naljutio halifu Umera taj dan): Pa sam rekao:

"O zapovjedniče vjernika! Zaista (ovaj) praznik (sezona hadža) skupi propalice (od ljudi (uz dobre ljude ima i niskih, propalica), i zaista ja vidim (tj. mislim) da odgođiš (svoj naumljeni govor) do (vremena kada) stigneš (dođeš u) Medinu, pa (jer) zaista ona je kuća seobe i postupka (tj. govora i rada Muhammeda a.s.), i (da) dospiješ (muslimanskim) pravnicima, i časnicima (uglednicima od) ljudi i njihovim posjednicima (imaocima) mišljenja." Rekao je Umer:

"Zaista ću ustati svakako u prvom mjestu (ustajanja što) ću ustati njega u Medini (ili: što budem ustao njega; ili: što budem ustao u njemu u Medini)."

(Ovdje je ovaj slučaj skraćeno spomenut, a biće spomenut opširnije u kasnijem tekstu. Jedan čovjek u tom danu je rekao da će, ako Omer umre, prisegnuti se na vjernost omsici - tom-i-tom, jer se i Ebu Bekru prisegnulo iznenada, na brzinu, pa je bilo dobro ispalo. To je naljutilo Umera, pa je bio rekao da će taj isti dan pred veče održati govor u kojem će upozoriti odgovorne i zaslužne ljude na opasnost od propalica da im otmu njihove stvari, tj. poslove upravljanja i rukovođenja. Na te riječi Umera, Abdurrahman je rekao onda ovo što je navedeno. Bez ovoga objašnjenja ne bi se mogao shvatiti smisao slučaja o kome je riječ u tekstu.)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ibrahim El-Ensarija, sin Sa'da, izvijestio nas je Ibnu Šihab od Haridžeta, sina Zejda sina Sabita, da je Ummul-Ala - (jedna) žena od njihovih žena (koja) se je prisegnula (na vjernost) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, - izvijestila njega da je Usman, sin Maz'una, odletio (tj. bio dodijeljen) njima u (njihov) stan kada su bacili kocku (ždrijeb) Pomagači na stan (tj. za razmiještanje na stanovanje u svoje stanove) Iseljenika. Rekla je Ummul-Ala':

Pa se je razbolio Usman kod nas, pa sam njegovala njega (sve) dok je preminuo. I učinili (stavili, zamotali) smo ga u njegove odjeće. Pa je unišao nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam rekla: "Milost Allaha na tebe, o Ebu Saibe (nadimak Usmanov)! Moje je svjedočenje na tebe (za tebe) zaista (da) je već počastio tebe Allah." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"A šta upoznava tebe (tj. Otkud ti znaš) da je Allah počastio njega?" Rekla je: Rekla sam: "Neću znati (Ne znam), sa mojim ocem si ti i mojom majkom (dostojan da se otkupiš), o poslaniče Allaha! Pa ko je (taj što će ga počastiti Allah ako nije Usman)?" Rekao je (Muhammed a.s.): "Što se tiče njega (Usmana), pa već je došla njemu tako mi Allaha sigurna stvar (tj. smrt). Tako mi Allaha zaista ja zaista se nadam (da će biti) njemu dobro, a ne znam (pouzđano ni za sebe) tako mi Allaha, a ja sam poslanik Allaha šta će se učiniti sa mnom." Rekla je: "Pa tako mi Allaha neću čistiti (tj. izjavljivati za nekoga da je čist, bezgriješan ili spašen) poslije njega nijednoga (čovjeka, tj. nikoga, nikome)." Rekla je: Pa je to ožalostilo mene. Pa sam zaspala. Pa se pokazalo meni (u snu) za Usmana, sina Maz'una, (jedno) vrelo (koje) teče. Pa sam došla poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam izvijestila njega (o tom snu). Pa je rekao:

"To je njegovo djelo."

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Seida, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je dan Bu'asa (jedan takav) dan (što) je proturio naprijed njega Allah, moćan je i veličajan je, za Svoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio.

(To jest: Boj na Bu'asu je prethodio, dogodio se je prije nego što je nastalo vrijeme dolasku Muhammeda a.s. u Medinu.)

Pa je došao (stigao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, a već se je rastavila (rascijepila) njihova skupina i ubili su se (i pobijeni su) njihovi časnici (prvaci) u (tj. zbog) njihovoga ulaženja u Islam (lakše, jer da su bili živi prijašnji prvaci, ne bi se htjeli povoditi za Muhammedom a.s.).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše da je Ebu Bekr unišao njoj, a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, je kod nje (u) danu (praznika) mršenja, ili (u danu praznika) žrtve (da li za Ramazanski ili Hadždži, Kurban bajram), a kod nje su (nekakve) dvije pjevačice, pjevaju njih dvije o (onome) što su međusobno bacali (tj. dobacivali jedan drugome) Pomagači (o) danu Bu'asa. Pa je rekao Ebu Bekr:

"Svirala sotone (đavola zar ovdje)?" Dva puta (je to ponovio, rekao Ebu Bekr). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Pusti njih dvije (na miru), o Ebu Bekre! Zaista za svaki narod je (postoji, tj. Svaki narod ima jedan) praznik (dakle: Svaki narod ima svoj neki praznik), i (a) zaista naš praznik je ovaj dan."

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Abdul-Varis. - H - A pričao nam je Ishak, sin Mansura, izvijestio nas je Abdusamed, rekao je: čuo sam svoga oca (da) priča, pa je rekao: pričao nam je Ebu Tejjah Jezid, sin Humejda, Dubeija, rekao je: pričao mi je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pošto je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, odsjeo je u visiji (visini, visokom dijelu) Medine u (jednom) plemenu (što) se govori (rekne) njima Amrubnuavfovići (Avfovi Amrovići). Rekao je (Enes): Pa je ostao (stanovao) u njih (među njima) četrnaest noći (tj. dana), zatim je poslao k skupini (ili: ka prvacima, glavarima od plemena) Nedžarovića (poziv, poruku). Rekao je: Pa su (oni) došli stavljajući (oni) sebi ogrlice (đerdane od) svojih sabalja (mačeva, tj. objesivši oni sebi sablje, mačeve o vrat kao ogrlice, đerdani što se vješaju o vrat). Rekao je: I kao da ja (sad) gledam k poslaniku (u poslanika) Allaha (Allahovoga), pomilovao ga Allah i spasio, na njegovoj samarici (tj. na devi njegovoj je on) i Ebu Bekr (ozadi, iza njega) je njegov sljedbenik (tj. pratilac), a skupina Nedžarovića je oko njega (idu tako) dok je bacio (najzad sedlo. tj. dok je odsjeo) u dvorište Ebu Ejjuba. Rekao je: Pa je bio (običaja da) klanja (tj. klanjavaše on) gdje je stigla (zatekla) njega molitva (vrijeme molitve), i klanja u odmaralištima (plandovalištima, obitavalištima) brava (ovaca). Rekao je: Zatim je zaista on zapovjedio za gradnju Bogomolje. Pa je poslao k skupini (ili: k poglavarima, prvacima) Nedžarovića (poziv), pa su došli, pa je rekao:

"O Nedžarovići! Zacijenite mi ovaj vaš zid (tj. vrt ograđen zidom)." Pa su rekli: "Ne. Tako nam Allaha ne tražimo njegove cijene (kod drugoga, od drugoga nikoga) osim k Allahu (kod Allaha, od Allaha), uzvišen je." Rekao je: Pa je bilo u njemu (tom vrtu) što govorim vama (što ću vam reći). Bili su u njemu (u tom vrtu) grobovi idolopoklonika, i bile su u njemu (nekakve) rupe (rovače; ili: ruševine; ili: deretine, vododerine), i bile su u njemu (nekakve) palme. Pa je zapovjedio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za grobove idolopoklonika pa su se povadili (iskopali), i za (te) rupe pa su se poravnale (uravnale, zatrpale) i za (te) palme pa su se posijekle. Rekao je (Enes): Pa su poredali (te) palme (u) Stranu Bogomolje (tj. u stranu prema kojoj se okreće kad se klanja). Rekao je: I učinili su (tj. napravili su) njezine dovratke kamenje (od kamenja). (Misli se na dovratke Bogomolje.) Rekao je: Učinili (tj. Počeli) su (da) prenose (te) stijene, a oni se služe pjesmom u (metru pjesničkom zvanom) redžezu, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je sa njima, (i) govore:

"Moj Bože! Zaista ono nema dobra osim dobro drugoga svijeta (zadnjega, budućega života). Pa pomozite Pomagače i Iseljenike!"

GLAVA

stanovanja (ostajanja) Iseljenika u Meki poslije izvršenja njegovih (tj. svojih) obreda (ili: svoga obreda, svoje pobožnosti, tj. obreda hodočašća-hadža).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Hamzeta, pričao nam je Hatim od Abdurrahmana, sina Humejda, Zuhrije, rekao je: čuo sam Umera, sina Abdul-Aziza, (da) pita Saiba, sina sestre Nemira (tj. Nemirovog sestrića):

"Šta si čuo o stanu (tj. o stanovanju, o boravljenju u stanovima) Meke?" Rekao je: "Čuo sam 'Ala-a, sina Hadremije, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tri (noći, tj. Tri dana) je za Iseljenika (Iseljeniku dozvoljeno da ostane u Meki) poslije vraćanja (sa Mine, tj. poslije ophođenja oko Kabe koje se obavlja nakon povratka sa Mine)."

(To je vrijedilo samo za Iseljenike, to jest za ljude koji su sa Muhammedom a.s. iselili iz Meke zbog progona koje su, kojeg su trpili od idolopoklonika prije nego su i stanovnici Meke primili Islam nakon osvojenja Meke od strane muslimana. Ti iseljenici ni poslije osvojenja Meke nisu se smjeli zadržavati u Meki više od tri dana kada bi dolazili da obave hadž. Bilo im je haram - zabranjeno da ostaju dulje od tri dana.)